

Синдикално Уејрд

ЛИСТ СИНДИКАТА ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ

Број 214 • новембар-децембар 2021 • Година XXI • Бесплатан примерак • www.sind-obr.org.rs

ISSN 1451-7574

- Повишица
- Платни разреди
- Топли оброк
- Јубиларне награде
- Превоз

У међувремену...

Пише: Валентина Илић

Протекла два месеца прошла су у активностима које смо водили у два правца: први је организовање заједничког протеста четири синдиката друштвених делатности из Савеза самосталних синдиката Србије и други - припрема предлога измена и допуна ПКУ за основне и средње школе и домове ученика.

Протест који смо организовали почетком новембра са синдикатима управе, културе и науке (без Синдиката здравства), први је заједнички протест синдиката у друштвеним делатностима у оквиру Савеза у последњих 25 година. Организатори су се договорили да број учесника скупа буде ограничен из безбедносних (епидемиолошких) разлога. Око 300 чланова синдиката из целе Србије окупило се на Тргу Николе Пашића, а потом су се организовано упутили према згради Владе Србије, где су им се обратили председници синдиката, а потом и предали захтеве. Основни захтев је био успостави-

лање социјалног дијалога, јер без редовне комуникације и преговора са послодавцем, нема напретка нити решења проблема.

У последње две године социјалног дијалога није било, јер су све одлуке и прописи доношени искључиво на једном месту, без икакве информације, а камоли консултација са синдикатима. Више не постоји ни јавна расправа када се доносе закони.

Такође, захтев је био и повећање зарада за 15 одсто. Таквим повећањем би колико - толико ублажили велики несклад у систему коефицијената и донекле поправили материјални положај запослених у друштвеним делатностима, који су на дну лествице по просечним зарадама.

Одржани протест испред Владе је, ипак, скренуо пажњу властима, јер је убрзо одржан састанак у Већу Савеза самосталних синдиката Србије, којем су присуствовали, поред чланова Председништва Већа СССС, премијерка Ана Брнабић са министром финансија Синишом Малим и министарком за рад Даријом Кисић Тепавчевић. Састанак је био pro forma, осим најављених повећања, ништа битно није речено. Ни

од платних разреда ништа неће бити до 2025. године, што ће продубити кризу зарада у јавним службама. Зато ће основни задатак синдиката бити усмено како на смањивање броја ученика у одељењима, тако и на измене коефицијената у просвети.

Друга важна активност коју смо водили у претходном периоду била је припрема измена и допуна ПКУ за основне и средње школе и домове ученика, који истиче у марта 2022. године. Комисија за ПКУ је сарађујући са колегом Слободаном Лаловићем, припремала Предлог, полазећи од принципа укључивања свих оних права која су утвђена у колективним уговорима запослених у другим друштвеним делатностима, а запослени у образовању их немају. То се, пре свега, односи на јубиларну награду за 40 година стажа, слободне дане по разним основама, исплату солидарне помоћи, топли оброк и регрес, већу накнаду по години стажа за и друга шире права. У Предлогу су прецизирани одредбе које се односе на преузимање технолошких вишкова, бодовање и обавезе послодавца с тим у вези.

Запослени у образовању су свесни да власт није расположена за озбиљне преговоре, посебно за оне одредбе које изискују материјална средства, али је наш синдикат овим предлогом обухватио сва она права која се већ примењују кроз важеће колективне уговоре у здравству, култури, науци, управи, предшколству итд. Такође, јасно је да ће, пре него почну преговори са послодавцима, пут кроз усаглашавање са другим репрезентативним синдикатима бити трновит.

О свим наведеним темама детаљније на страницама овог броја. Објављујемо допис ресорном министарству у вези са изменама и допунама закона из образовања, затим допис са закључцима одбора делатности студенстског стандарда, иницијативу за измене закона о становима у циљу укључивања и запослених у просвети за добијање станови под повољнијим условима, извештаје са Округлог стола у Суботици и са изборних седница Градског одбора образовања Београда и Окружног одбора образовања Пиротског округа.

На крају, члановима Синдиката, читаоцима и свим запосленима у просвети желимо све најбоље у Новој 2022. години, пре свега добро здравље, пуно среће, љубави и успеха и остваривање свих жеља.

Закони о нама без нас

Пише: Р. С. П.

Народни посланици Скупштине Србије су 25. децембра без јавне расправе и консултације са синдикатима усвојили сет закона о образовању, упркос упозорењима и изражавању огромног нездовољства запослених у просвети. Подсећамо на допис министру просвете Бранку Ружићу упућен три дана раније:

Синдикат образовања Србије изражава огромно нездовољство због чињенице да је у скупштинској процедуре дато на усвајање измене и допуне сет закона из области образовања, а да притом нити смо обавештени, нити је тражено мишљење синдиката. То се односи на измене и допуне Закона о основама система образовања и васпитања, Закона о основном образовању и васпитању, Закона о средњем образовању и васпитању, Закона о предшколском васпитању и образовању и Закона о просветној инспекцији.

Већ дуже време Синдикат образовања Србије тражи од ресорног министарства успостављање социјалног дијалога по свим важним питањима из области образовања, али очигледно не постоји воља да се кроз преговоре Министарство упозна са ставовима и предлозима синдиката за решавање кључних проблема, који се из дана у дан увећавају.

Недопустиво је да се предлажу измене и допуне закона из области образовања које се директно односе на радни положај запослених, без јавне расправе и без учешћа синдиката. Посебно указујемо на измену члана 31. Закона о основном образовању и васпитању, којом се прописује организација образовно - васпитног рада са допуном истог да "образовно - васпитни рад, од петог до осмог разреда, може да се организује и у комбинованом одељењу".

"Спајање" два, три или четири разреда у комбиновано одељење, због узраста ученика, природе планова и програма наставе и учења, који се реализацију, несумњиво ће негативно утицати на квалитет наставе, а тиме и основна школа неће моћи да испуни свој задатак, дат у члану 9. Закона о основном образовању и васпитању, а посебно ће проузроковати и огроман број технолошких вишкова.

Због свега наведеног, од вас тражимо да повучете наведене предлоге измене и допуна закона из скупштинске процедуре, док се синдикати о њима не изјасне. Овакав однос према образовању, кључној делатности у друштву, имаће далекосежне последице на квалитет и исходе образовања.

Председништво, РОС и Надзорни одбор о ребалансу

Пише: Миодраг Камперелић

Почетком децембра одржане су редовне седнице Председништва и Републичког одбора, као и ванредна седница Надзорног одбора.

Надзорни одбор се састао 9. децембра у Београду и разматрао ребаланс Финансијског плана за 2021. годину, због увећаних трошкова за Скупштину Синдиката образовања Србије и за Спортске сусрете на Тари. Скупштини Синдиката је присуствовао већи број гостију од очекиваног, као и на Спортским сусретима на Тари, где је број учесника био око 550. Зато је било неопходно да се Финансијски план за 2021. годину, који је усвојен у априлу, изменi. Надзорни одбор је усвојио ребаланс и припремио извештај за седницу Републичког одбора.

Сутрадан, 10. децембра, одржана је седница Председништва, на којој је разматран извештај Надзорног одбора, усвојен Ребаланс финансијског плана за 2021. годину, разматрана актуелна ситуација у образовању, усвојен Предлог измена и допуна ПКУ за основне и средње школе и домове ученика, затим и Платформа за даље преговоре са другим репрезентативним синдикатима и ресорним министарством, али и поднет извештај са Спортских сусрета на Тари.

Седница Републичког одбора, која је одржана после седнице Председништва, поред радног дела имала је и свечани карактер. Уз пригодне поклоње испраћени су у пензију колеге председник Градског одбора Синдиката образовања Београда Зоран Ивковић, и Јадран Николић, председник окружног одбора образовања за Пиротски округ и председник Статутарног одбора СОС.

У радном делу Републички одбор је усвојио Ребаланс финансијског плана

за 2021. годину, разматрао актуелну ситуацију у образовању, разматрао и усвојио предлоге измена и допуна ПКУ за основне и средње школе и домове ученика и Платформу за даље преговоре.

Секретар Миодраг Камперелић је укратко поднео информацију о одржаним Спортским сусретима на Тари.

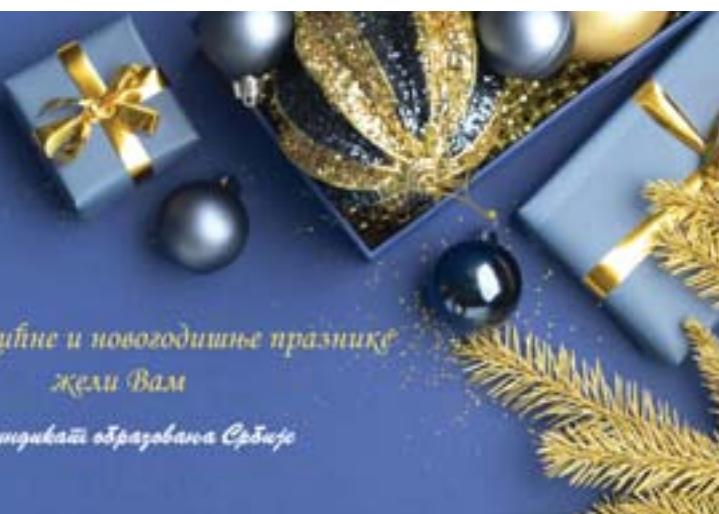
Председница је говорила о активностима вођеним у периоду између седница Републичког одбора, посебно истакавши протест синдиката друштвених делатности у којем смо учествовали са синдикатима управе, културе и науке, као и захтеве које смо тада предали Влади Србије. Ово је први заједнички протест синдиката друштвених делатности у оквиру Савеза самосталних синдиката Србије, којим су показани заједнички интереси запослених у овим делатностима, а јавности указао на непостојање социјалног дијалога по свим кључним питањима. Она је, такође, информисала Републички одбор о састанку који је одржан у Савезу самосталних синдиката

Србије са премијерком Аном Брнабић, министром финансија Синишом Малим и министарком за рад, запошљавање и социјална питања Даријом Кисић - Тепавчевић. Председница је на састанку поставила питање у вези са исплатом топлог оброка и регреса, а министар Синиша Мали је изјавио да за то нема средстава у буџету, да ће повећање у наредној години бити седам (7) одсто и да нема увођења платних разреда. Након дискусије, Републички одбор је донео Одлуку да од председника Савеза самосталних синдиката Србије Љубисава Орбовића затражи организовање састанка са председником Србије Александром Вучићем.

Колега Слободан Лаловић је детаљно образложио све измене и допуне ПКУ за основне и средње школе и домове ученика, које је Комисија за ПКУ припремила. Он је навео да су основни принципи били да буду предложена сва права које запослени у друштвеним делатностима имају у важећим колективним уговорима, а које запослени у образовању немају, као и да буду унесене одредбе о праву на топли оброк и регрес. Такође, у Предлогу су прецизирани поједини чланови који се односе на распоређивање технолошких вишкова.

У информацији о одржаним Спортским сусретима на Тари ове године, секретар је рекао да је ове године постигнут рекорд у броју учесника, да су сви спортиви завршени на време и да је преостало да се остатак дуга за котизацију уплати током децембра, како би се измирила сва дуговања према Хотелу.

Након радног дела, уручени су пригодни поклони за колеге Зорана Ивковића и Јадрана Николића који одлазе у пензију. Они су се захвалили и пожелели успешан рад Синдиката у борби за интересе запослених.

Премијерка и министри у ССС

Пише: М. К.

Председница Владе Србије Ана Брнабић је 22. новембра 2021. године, дан уочи уласка Предлога закона о буџету за 2022. годину на Скупштину, посетила Савез самосталних синдиката Србије. Састанку су присуствовали чланови Председништва Савеза самосталних синдиката Србије у проширеном саставу, као и министри финансија и рада Синиша Мали и Дарија Кисић Тепавчевић.

Састанак, најављен само четири дана раније, трајао је два и по сата. Недовољно да се само предоче сви проблеми реалног и јавног сектора: положај радника "Јуре" и "Линглонга", запошљавања, миграната, јефтине радне снаге, потрошачке корпе - минималне и оптималне (за трочлану породицу), инфлација која ће до краја године достићи осам одсто. Исувише кратко време да би се испунила чак и формалност састанка.

У име Синдиката образовања Србије и других синдиката друштвених делатности представницима власти обратила се потпредседница Савеза самосталних синдиката Србије мр Валентина Илић, која је указала на активности у претходном периоду, на додипсе упућене Влади и надлежним министарствима у јулу и новембру, као и захтеве синдиката, међу којима је први и основни - уступстављање социјалног дијалога онако како је социо-економском повељом ЕУ дефинисана, а подразумева информисање, консултовање и учешће синдиката у доношењу одлука.

Чињеница је да синдикати добијају све информације путем јавног информисања, без преговора, консултовања и учешћа у раду, као и да подизањем минималне зараде држава купује социјални мир, док ће у наредној години још више бити нарушен си-

стем коефицијената и однос плата у друштвеним делатностима. Повећањем плате у друштвеним делатностима за минимум 15 одсто би се некако одржао однос између најједноставнијег рада и рада носилаца делатности.

На састанку је речено да ће повећање плате у следећој години бити 7,4 одсто, а што се тиче накнада предвиђених посебним колективним уговорима, ускраћених још од 2015. године, Закон о буџету не предвиђа ни у 2022. исплату било каквих новчаних награда и примања запосленима ради побољшања материјалног положаја и услова рада. Колективни уговори нам бивају обесмишљени зарад финансирања државних пројеката.

На питање о дефинисању и исплати топлих оброка и регреса, министар финансија је изјавио "да немају средстава у каси (22

милијарде динара), поред великог броја поднетих тужби".

"Гледамо да направимо једно сигурно, предвидиво пословно окружење како би континуирано расла запосленост, а са растом запослености тржишно ће полако ради и просечне плате, а самим тим и минимална цена рада", рекла је на крају премијерка Ана Брнабић.

Сумирајући састанак, председник Савеза ССС се захвалио представницима власти на спремности за разговор, који је, пре мањеговим речима, прави начин ка решавању проблема.

Синдикати у МПНТР

Пише: М. К.

Представници Министарства просвете, науке и технолошког развоја састави су се 20. децембра 2021. са препрезентативним синдикатима из образовања у вези са Посебним колективним уговором за основне и средње школе и домове ученика који истиче у марта следеће године. Састанку су, поред представника препрезентативних синдиката, присуствовали помоћници министра просвете Милан Пашић, Милош Благојевић и Зоран Костић.

У име Синдиката образовања Србије састанку су присуствовали председница мр Валентина Илић и правник Слободан Лаловић. Председница је предочила да је Синдикат образовања Србије предложио измене и допуне ПКУ, које су усвојене на седници Републичког одбора. У веома непријатној атмосфери представници ресорног министарства су изјавили да очекују само закључивање Споразума о продужењу важења постојећег ПКУ и није било разговора о нашем предлогу. Други синдикати нису имали никакве предлоге за измене и допуне ПКУ.

На крају састанка договорено је да се наредни састанак са ресорним министарством одржи у 27. децембра, а да синдикати у међувремену одрже два састанка, 22. и 24. децембра, на тему о ПКУ за основне и средње школе и домове ученика.

Влада глува за друштвене делатности

Пише: Р. С. П.

Дан уочи заједничког јавног скупа Синдиката управе Србије, Синдиката образовања Србије, Синдиката културе Србије и Синдиката запослених у научноистраживачкој делатности Србије, заказаног за 4. новембар у подне испред зграде Владе Србије у циљу исказивања незадовољства материјално - социјалним положајем запослених, упућено је заједничко саопштење за јавност у којем је истакнуто да они представљају више од половине запослених у јавном сектору, да траже започињање социјалног дијалога и решавање кључних проблема у друштвеним делатностима.

У Саопштењу је наглашено да синдикати у име запослених траже повећање зарада за 15 одсто, исплату топлих оброка и регреса, као и накнада предвиђених КУ, а да повећање минималне зараде од 9,4% у 2022. само додатно нарушава систем коефицијената и однос плата у друштвеним делатностима.

Први и најважнији захтев синдиката је успостављање социјалног дијалога, с обзиром на то да синдикати годинама немају прилику за исказивање предлога и аргумента.

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕДСЕДНИКУ И ПРЕМИЈЕРКИ

Одмах након јавног скупа председници поменута четири синдиката Слађан Бобић, Валентина Илић, Ђурђица Јововић и Драгана Ђорђевић су председници Србије и премијерки упутили допис да је тог дана испред зграде Владе одржана јавна седница РОС управе Србије у проширеном саставу, СОС, Синдиката културе и Синдиката науке у циљу побољшања материјалног и социјалног положаја запослених, те и да су истакнути захтеви за успостављањем социјалног дијалога, повећањем зарада за 15%, дефинисањем и исплатом топлог оброка и регреса за све запослене у јавном сектору, као и исплатом свих накнада предвиђених ПКУ.

С обзиром на то да социјални дијалог није ни тада успостављен синдикати су предочили да ће убрзо започети дискусију о радикалнијим методама синдикалне борбе, али и да су спремни за разговор.

УЧЕНИЧКИ И СТУДЕНТСКИ СТАНДАРД

Одбори делатности ученичког и студентског стандарда Србије Војводине су 10. новембра упутили допис премијерки Ани Брнабић, министру просвете Бранку Ружићу и помоћнику министра за ученички и студентски стандард Милутину Ђуровићу, као

обавештење да су 3. новембра у Новом Саду одржали заједничку седницу, на коју позвани и директори студенских центара Србије, као и представници виших органа СОС, СОНК Војводине, СЦС Војводине и СЦС Новог Сада.

Закључено је да ова два одбора траже хитно решавање вишедеценијског проблема неједнаких коефицијента и цене рада у студенском стандарду, те и социјалне неравноправности у примени Уредбе о коефицијентима на Студентски центар Београда у односу на остале студенске центре у Србији.

Као решење су предложили: једнако примене Уредбе о коефицијентима у студенском стандарду из 2008. на све установе студенског стандарда; изједначавање цене рада за све запослене у систему образовања.

У студенском стандарду Србије запослено је 2.300 људи, од тог броја 800 у Београду, док би већина - 1.150 применом поменутих коефицијената дошли у равноправан положај, док би приближно 450 запослених и даље примало минималну зараду (запослени са првим степеном, другим степеном и део са трећим степеном стручне спреме).

У овом допису, који је потписала и предсеница Валентина Илић, власти је указано да решење вишедеценијског решења изискује веома мали финансијски напор државе.

ИНИЦИЈАТИВА

Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Сектору за просторно планирање урбанизам и

становање је 13. децембра упућен допис да је на седници РОС, одржаној 10. децембра, усвојена иницијатива СОНК Војводине да се Министарству надлежном за послове грађевинарства достави иницијатива ради достављања и стављања у процедуру Народној скупштини Републике Србије Предлога закона о изменама и допунама Закона о посебним условима за реализацију пројекта изградње станова за припаднике служби безбедности ("Службени гласник РС", број: 41/18, 54/19, 9/20 и 52/21), на тај начин што би се овим законом обухватила и лица запослена у просвети.

Наведеним законом уређени су услови, критеријуми, начин и поступак за реализацију пројекта изградње станова за припаднике Министарства одбране, Војске Србије, МУП, БИА, Министарства правде - Управе за извршења кривичних санкција, као и за физичка лица ближе одређена у члану 1. овог закона.

У допису је истакнуто да је анализирајући Закон РОС на тој седници закључио да нема законских сметњи да Влада одобри програм изградње станова за запослене у просвети, под истим условима, па и право својине, као за лица одређена у члану 1.

Указано је и да је Влади добро познат социјално-економски положај запослених у просвети, као и чињеница да већина није у могућности да од примања обезбеди куповину стана под тржишним условима, па би кроз измену и допуну Закона била у области становања дата социјална подршка запосленима у просвети, као социјално угроженој групи.

Учење на даљину део образовне стварности

Пише: Весна Пфлуг

Присуство COVID 19 у популацији проузроковало је дубоку кризу у свим сегментима функционисања друштва. Просвета, као један од најважнијих сегмената нашег друштва суочила се са највидљивијим изазовима на које је морала врло брзо да реагује у циљу очувања система образовања и васпитања од краха.

Просвета је била принуђена да брзо уведе промену у систему функционисања, који је подразумевао савладавање прописаних наставних програма уз присуство са једне стране наставника / професора, а са друге стране ученика / студента у учионици / амфитеатру. Због новонастале ситуације наставници и професори су морали у најхитнијем року да овладају свим доступним дигиталним алатима и подигну ниво својих дигиталних компетенција.

Међу наставницима / професорима мањи број је било оних који су имали искуства са спровођењем учења на даљину (свакако међу професорима у високом образовању је тај број био већи, него међу професорима и наставницима у основној и средњој школи). У основној и средњој школи на почетку пандемије може се рећи да је међу наставницима и професорима био већи број оних који су спорадично имали искуства са спровођењем наставе на даљину, а био је и мањи број оних које је присутна пандемија приморала да стекну прва искуства са овим обликом наставе.

Просветни радници су били пријатно изненађени разноврсношћу по-нуђених дигиталних алата - софтвера (Microsoft Teams, Viber, Zoom, E-mail, Google Clasroom, Edmodo, Whatsapp, Facebook, Google Meet...) и доступности на више дигиталних платформи (Moodle, Google Clasroom, Microsoft Teams....). Посебно им се допала могућност иновације, односно слободног експериментисања наставном праксом, при чему као резултат може да се јави прилагодљивост наставе индивидуалним потребама ученика. На овај начин ученици могу да буду више укључени у наставу што, свакако, проузрокује већу мотивисаност ученика за савладавање наставног програма, као и побољшање односа на релацији ученик и наставник / професор.

Значајни проблеми који се у постојећој ситуацији идентификују су неуједначена доступност технолошких

средстава како ученицима, тако и наставницима и недовољна дигитална компетенција како ученика, тако и наставника / професора, при чему ови други имају повећано радно оптерећење и стрес.

Поред овог наставници / професори имају и проблем правилног процењивања напредовања ученика и да у довољној мери мотивишу ученике за рад на савладавању програмом прописаног градива. Наставницима и професорима су потребне већа подршка и јасније смернице од школе / директора, а затим и колектива.

Посебан проблем наставници / професори имају у пружању подршке ученицима са сметњама у развоју или инвалидитетом и комуникацији са њиховим родитељима у ситуацији када настава мора да буде дигитална. У решавање овог проблема треба да се више укључе стручни сарадници у школи: психолози, педагози, дефектологи.

On line амбијент је сасвим нови изазов, како за наставнике / професоре тако и за ученике и њихове родитеље, посебно када је очигледно да ће у будућности дигитална настава постати уобичајена пракса, без обзира што ће ова епидемија у једном тренутку нестати. При свему томе остаје да буду добро процењене добробити дигиталне наставе. Са друге стране, просвета треба храбро да се суочава са слабостима дигиталне наставе, да настоји да слабости у потпуности буду отклоњене или да буду умањени лоши ефекти исте.

Слабости, које показује дигитална настава, не смеју да буду узрок њеног напуштања када пандемија буде окончана. У будућности треба унапредити припрему дигиталних часова, да се приказују примери успешне праксе, да буду израђена одговарајућа упутства и туторијали за рад. При том, треба да постоји систематска обука и континуирано подизање дигиталних компетенција, како наставника/ професора тако и ученика. Наставницима / професорима и школама треба омогућити већи приступ ИКТ ресурсима (рачунари и стабилна интернет конекција). У оквиру школе треба уједначити дигиталне алате и софтвере које ће се користити на нивоу основне школе, односно на нивоу профиле средње школе и гимназије.

Школа треба да охрабри наставника / професора да користе дигиталне уџбенике и да посећују дигиталне платформе издавачких кућа. Такође, ученицима треба предочавати околност да ће употреба дигиталних уџбеника у будућности бити саставни део образовне стварности.

Драгана Јовановић нова председница пиротског ОО

Пише: М. Камперелић

На позив председника Окружног одбора образовања Пиротског округа Јадрана Николића председница Валентина Илић и секретар Миодраг Камперелић су 29. децембра присуствовали састанку Окружног одбора, одржаног у Већу Савеза самосталних синдиката за град Пирот.

Седници су присуствовали представници из Димитровграда, Пирота, Беле Паланке и Бабушнице, као и домаћин - председник Већа ССС у Пироту Јован Мијалковић.

Колега Јадран Николић, члан РОС и председник Статутарног одбора СОС је ове године стекао услов за пензију и у складу са одлуком Окружног одбора заузимао изборни састанак пре краја 2021. године.

Председница Републичког одбора СОС Валентина Илић је укратко информисала чланове ОО о активностима које Синдикат води, нагласивши рад на ПКУ, али и протест са колегама из других синдиката друштвених делатности.

Пиротски округ није велики, али постоји простор за придобијање, чак и вра-

ћање чланства, посебно у самом Пироту. Председница је истакла да борба са другим синдикатима није нимало лака, ни на републичком ни на локалном нивоу, те и да је за то потребна добра и стална комуникација са чланством.

Чланови одбора су за председницу Окружног одбора једногласно изабрали колегиницу Драгану Јовановић, из Млечарске школе у Пироту за мандатни пе-

риод 2021. - 2026. година. Нова председница Окружног одбора се захвалила на указаном поверењу и рекла да ће дати свој максимум у раду Окружног и Републичког одбора.

Колега Јадран се још једном захвалио на сарадњи свим члановима Окружног одбора и обећао да ће бити увек спреман да помогне новој председници.

Округли сто у Суботици

Извор: subotica.com

Урганизацији Социјално-економског савета 14. децембра одржан је округли сто на тему реализације дуалног образовања у Суботици.

Суботица је један од пионира дуалног образовања у нашој земљи и тренутно по овом моделу наставу похађа 408 ђака, од којих 140 ученика првих разреда, на девет профиле и седам подручја рада и то на сва три наставна језика. Настава се одвија у ТШ "Иван Сарин", Хемијско-технолошкој школи и Политехничкој школи.

"Град последњих неколико година улаже у дуално образовање. Трудимо се да мотивишимо ђаке кроз доделу стипендија, износ за њих ће бити повећан у буџету за наредну годину. Оне нису велике, али су мотив ђацима да упишу ступке које су нам потребне. То су трошови смерови који су веома значајни за развој града и друштва - истиче Јасмина Стевановић, секретар Секретаријата за друштвене делатности.

Она је још рекла да су на овом окружном столу учествовали представници привреде, РПК, локалне самоуправе, покрајинских и републичких институција, школа, као и да сви заједно морају да створе амбијент да се што више деце школује по моделу дуалног образовања.

По речима Валентине Илић, председнице Синдиката образовања Србије, Закон о дуалном образовању је усвојен 2017. године, али је почeo да се при-

менjuje две године касније и још је у току његова измена и усклађује се са потребама оних који су укључени у овај процес.

"Око седам хиљада ученика у целој Србији је укључено у процес дуалног образовања, на 37 профиле, и нама је важно да ученици који улазе у процес буду комплетно законски заштићени, да се води рачуна да се деца не експлоатишу, да имају социјално осигурање и 70 одсто од минималног личног дохотка у Србији" објаснила је Валентина Илић и додала да "инструктори у фирмама морају да буду обучени да раде са децом, али и да пратимо даљи пут те деце, ка-

да изађу из школа, како ће се и где запошљавати. Ми на овај начин добијамо профилисану радну снагу, стручњаке, који могу даље да се школују".

Међу суботичким ђацима који се школују по моделу дуалног образовања је Дејан Садојевић из Хемијско - технолошке школе.

"У пекари ЕВРОПА стичем практична знања и учим да правим разна пецива. Задовољан сам радом, учимо са инструкторима и на лицу места објасне шта нам није јасно. Надам се да ћу се запослити по завршетку школе и да ћу наставити да радим као пекар", рекао је Дејан.

Плате наставника и директора

Пише: Борка Вишнић

Мрежа образовних информација Eurydice, формирана у оквиру Европске комисије, објавила је најновији извештај 2019/2020 о платама наставника и школских директора у Европи. Пошто су у земље чији подаци се анализирају у скорије време укључене и земље из нашег региона, увек је занимљиво пратити каква је ситуација у земљама са којима се лакше поредимо, него са оним најразвијенијим.

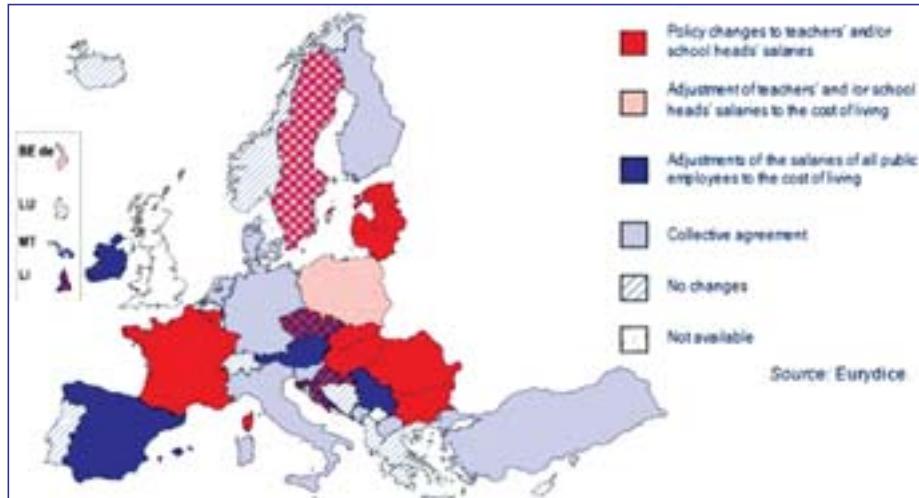
Према подацима, обавезна надокнада за наставнике који улазе у професију значајно се разликује од једне до друге европске земље. Бруто плата почетника се креће од 5.000 евра до 80.000 годишње. Оне су типично највише у Централној Европи, а најниже у Балканском региону. Међутим, у већини европских земаља, наставници почетници на различитим образовним нивоима не зарађују исти износ. У 11 земаља сви наставници почетници имају исту обавезну плату без обзира на образовни ниво у ком предају.

У извештају се наводи да разлике у захтевима квалификације обично оправдавају неједнакост у платама између образовних нивоа. Већину времена наставници који зарађују више, та које, имају акумулирано више професионалних квалификација. Висок потенцијал за повећање плате, ипак, може бити подстицај једнако важан, као и сума која се зарађује у првим годинама рада. Тај потенцијал се веома разликује међу образовним системима и у многим случајевима повећање плате које је у сагласју са напретком у каријери није аутоматско. Повећање плате током наставничке каријере може се кретати од 12% као што је то случај у Турској до 116% као што је то у Португалу.

Просечан број година потребних да се достigne врхунац у плати иде од 12 година у Данској до 42 године у Мађарској. У Ирској, Холандији и Пољској, обавезна плата наставника почетника може се повећати за више од 60% у првих 15 година стажа, чак и више у наредним годинама.

Између школске 2018/2019 и 2019/2020 године дошло је до повећања плате у већини образовних система, али је то повећање генерално било скромно или повезано са стопом инфлације.

У четвртини образовних система почетничке плате наставника (модификоване за инфлацију) остала су исте или ниже између 2014/15 и 2019/20. Насупрот томе, највеће повећање у последњих пет година може се видети у неколико земаља Централне и Источне Европе (Бугарска, Чешка, Естонија, Летонија, Литванија,

Словачка и Румунија), на Исланду и у Србији.

Просечне плате испод ГДП по глави становника су у четвртини европских земаља (укључујући Чешку, Естонију, Ирску, Летонију, Мађарску, Словачку, Шведску, Исланд и Норвешку). У просеку, запослени у предшколском образовању изгледа да зарађују мање, а у средњем образовању више. Генерално, виши ГДП per capita, виша просечна плата наставника. Добра вест је да плате наставника настављају да расту у већини европских економија, укључујући и оне са ниским просечним платама.

У закључцима Европског савета из 2020. године истиче се да је "довољно, ефикасно и одрживо инвестирање у наставнике и тренере истовремено инвестирање у квалитет образовања и обуке".

Резолуција стратешког оквира за европску сарадњу (2021 - 2030) позива земље чланице да повећају атрактивност наставничке професије и вреднују их друштвено и финансијски.

Европски синдикат образовања веће да владе и ауторитети у образовању морају наставити да инвестирају

у образовање у контексту Фонда за опоравак и механизма Европског симестра, поготово што је пандемија COVID-19 изложила изузетним напорима већину европских економија.

Ипак, земље треба да имају циљ да уједначе обавезне стартне плате кроз све образовне нивое и секторе како би се повећала атрактивност наставничке професије и тиме допринело бољим радним условима. И коначно, све земље треба да примене систематско постепено повећање плате да би се повећало задржавање и тиме порасла атрактивност професије.

Извештај Eurydice, такође, истиче неколико трендова у платама директора школа. Основни захтеви за школске лидере нису исти у свим европским земљама, мада у већини образовних система кандидати за лидерске позиције треба да имају најмање пет година радног искуства. У већини образовних система, зарада директора школа је повезана са величином школе или његовим искуством и одговорностима. Минимална обавезна плата директора је нижа од плате наставника са 15 година радног искуства у француском делу Белгије и Чешкој. То је исто случај на неким образовним нивоима или за директоре малих школа у неколико других земаља.

Европски синдикат образовања сматра да радни услови и надокнада школских лидера мора бити довољно добра да привуче талентовану и добро образовану радну снагу. Плате у бројним земљама нису довољно високе да се ангажују најбољи школски лидери и да им се обезбеди одговарајућа плата за њихов рад.

Више података о овој занимљивој и за запослене у образовању значајној теми, могуће је погледати на интернет адреси:

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teachers-salaries-2021_en

Европски секторски социјални дијалог

Пише: Б. Вишнић

Kако функционише социјални дијалог у образовању на европском нивоу? Судећи према озбиљним припремама и дискусијама током пленарног састанка, на заједничко задовољство обе стране - и представника синдиката образовања ETUCE и Европске федерације послодавца у образовању EFEE.

На пленарном састанку учествовали су делегати за социјални дијалог из земаља које учествују у овом процесу, као и представници послодавца. Утврђени су планови и приоритети у конкретним областима, као и заједничке активности.

Социјални дијалог је институционални оквир у ком заједнички делују организације послодавца и синдикати, колективно познати као социјални партнери, за преговоре о питањима битним за радне односе. Европска унија подржава социјални дијалог на европском нивоу за различите секторе економије, а ETUCE је синдикална организација која представља раднике у образовању. Годишњи Пленарни састанак Секторског социјалног дијалога у образовању (ESSDE) је формално тело које доноси одлуке на заједничкој седници комитета.

Јитка Хрудова из сектора Европске комисије за запошљавање, представила је преглед секторског социјалног дијалога на нивоу ЕУ. Потом је представљен извештај Комисије како пријући, обучавати и мотивисати квалификовано особље у предшколском образовању и нези. Главни говор при-

премио је Стефан Зоти, о осигурању квалитативног и одрживог инвестирања у обазовање у времену опоравка од пандемије COVID-19 и навео највећи налазе експертске групе о квалитету инвестирања у образовање.

Усвојена су три документа која су проистекла из заједничких пројекта социјалних партнера:

1. Заједничка изјава о могућностима и изазовима дигитализације у образном сектору
2. Заједничка изјава о промоцији и примени OiRA алата (процена ризика) од стране социјалних партнера у образовним институцијама
3. Заједничке политичке препоруке о целоживотном учењу за све; социјални партнери у образовању промовишу квалитетно и инклузивно стручно образовање да побољшају целоживотно учење за све.

Пленарни скуп је, такође, био могућност да оцене рад ESSDE током протекле две године, пре него што су раправљали и усвојили Програм рада 2022-2023, који се бави новим и будућим изазовима и нуди дугорочну визију за заједничку акцију. Све ово је много значајније у условима избијања COVID-19 који је проузроковао недоживљену здравствену, друштвену и економску кризу, са драматичним последицама за наставно особље и ученике. У средишту заједничког рада социјалних партнера током наредног периода, биће девет специфичних тема:

1. Квалитетно инвестирање у образовање и обуку
2. Социјални дијалог и изградња капацитета
3. Атрактивност наставничке професије
4. Дигитализација и иновације у образовању
5. Професионално задравље и безбедност
6. Образовање за одрживост животне средине
7. Инклузија, једнакост и демократске вредности у образовању и обуци
8. Квалитет и инклузивност стручног образовања и шегтовања
9. Високо образовање и истраживање

Програм рада за наредне две године се фокусира на растући број питања, која ће наставити да имају кључни утицај на мисију социјалних партнера, да се постигне квалитетно образовање за све. У новом програму рада је идентификована хитна потреба за развојем дигиталних компетенција, као и осталих основних и трансверзалних вештина у контексту опоравка од пандемије COVID-19. Такође, наглашен је значај бављења одрживом заштитом животне средине и подизањем нивоа еколошке свести. У светлу растуће разноврсности европског друштва, инклузија, једнакост и демократска питања су, такође, истакнута у крупном плану.

Четврти европски образовни самит: увид у следећу декаду

Пише: Б. В.

Eвропска комесарка за иновације, истраживање, културу, образовање и младе Марија Габриел отворила је Самит и истакла приоритете за образовање у Европи у наредној деценији. Утицај COVID-19 кризе на дигитализацију образовног сектора је посебно наглашен. Прелазак на дигитално образовање повећао је постојеће неједнакости у приступу образовању широм Европе. Та реалност је призната и кроз увођење нове иницијативе "Европска награда за иновативну наставу", која је обликована да идентификује и промовише изузетно учење и наставну праксу постигнуту кроз програме Еразмус +.

На Самиту је говорио велики број представника Европске комисије, који су истакли утицај COVID-19 на образовање и наставнике широм Европе. Посебно је затражен прави баланс између сарадње и такмичења у високом образовању, у остваривању европског образовног простора. Министри образовања из земаља учесница наводили су примере укључености у Алијансу европских универзитета, као и размену искустава у развоју наставних програма. Дошло је до промене педагошке праксе, као и фокуса на одрживост читаве школе.

Председник ETUCE Лари Фланаган представио је акциони план о једнакости разноврсности и инклузији и стратегији за имплементацију и то не само као списак намера, већ и

конкретних корака у подршци организацијама чланицама. То укључују и базу података о доброј пракси. Наставницима је потребна подршка да постигну квалитетно образовање за све и социјални дијалог је фундаментални корак за постизање те реалности. За то је потребно да се владајуће политичке ускладе са потребама ученика, наставника и другог образовног особља. То може да се подржи кроз повећано инвестирање у број наставника, школске ресурсе и потребе читавог образовног система. Унапређење атрактивности наставне професије кроз социјални дијалог је кључно у борби против неједнакости.

Дугорочна трансформација високог образовања (I део)

Пише: Б. Вишнић

Током пандемије COVID-19, високо образовање је дошло у ванредно стање. Криза масовног затварања кампуса и убрзано отварање на online учењу постало је контекст за покушаје приватних актера и комерцијалне организације да реконфигуришу читав сектор.

Поред неопходног краткотрајног олакшања, које је обезбедило образовање, и провајдери технологија током затварања кампуса, комерцијалне организације и промотери приватног сектора тражили су да се сектор високог образовања реконструише на дуже стазе. Привремене хитне мере су третиране као експерименталне могућности за успостављање нове "дигиталне нормалности" у којој приватни и комерцијални актери могу да играју суштински повећану улогу у школама, колеџима и универзитетима широм света, са широким последицама на студента и радни живот запосленог особља.

Ефекти се настављају, јер се институције и национални системи баве поремећајима као последицама пандемије, а хитне мере се претварају у дуготрајне секторске промене. Дигиталне технологије могу да донесу много користи високом образовању, али многе од трансформацијских промена промовисаних током пандемије представљају озбиљне изазове.

У извештају о истраживању, које су спровели Бен Вилијамсон и Ана Хоган са универзитета у Единбургу, документују се кључни начини комерцијализације и приватизације високог образовања које је било и наставља да буде унапређено кроз дигиталне технологије у контексту COVID-19, а истовремено се идентификују питања и импликације за детаљнију дискусију и проширење када високо образовање изађе на дуги пут постпандемијског опоравка. Налази истраживања постављају питање, да ли је високо образовање схваћено као сектор који служи социјалним, политичким и културним циљевима, као централна институција демократије, или је схваћено више инструментално као нека машина за производњу мерљивих исхода учења и удржани добитак продуктивности радне снаге?

Широм света постоји снажна потреба да се подржи слобода радника у високом образовању и њихово право да учествују у формулисању и примени институционалних политика, колективних уговора и регулаторних оквира око наставе и учења. То укључује образовне технологије и њихов утицај

на академске слободе, пристојан рад, квалитетно образовање, као и управљање подацима и приватност.

Сви чиниоци у високом образовању, укључујући академско особље, студенте и синдикате који их представљају, треба под хитно да раде, као и колегијално да дефинишу алтернативна замишљена решења која могу да воде до постпандемијског оправка високог образовања. Синдикати, као представници особља у образовању и истраживању и браноци праведног, квалитетног јавног образовања, имају кључну улогу у заступању оног како замишљају каква будућност високог образовања треба да буде и како та визија може промовисати право на образовање за све особе широм света.

НАЛАЗИ ИСТРАЖИВАЊА

Налази истраживања потврђују да је неопходна хитна акција. Пандемијска приватизација кроз мултисекторску политику

Хитне околности су произвеље снажне могућности за тржишно оријентисану приватизацију и комерцијалне реформе у образовању. Пандемија COVID-19 је употребљена као изузетна могућност за ширење приватизације и комерцијализације у високом образовању, посебно кроз образовне технологије као краткорочна решења по затварању кампуса и позиционирања актера из приватног сектора за постпандемијске реформе и трансформацију високог образовања. У то су укључене владе, бизнис, консултантни, финансијери и међународне управљачке структуре. Високо образовање је осмишљено као дигитално и интензивно засновано на подацима.

Јавна криза здравља је претворена у могућност да се високо образовање на дужи период претвори у дигитално иновативан сектор у постпандемијским друштвима и економијама. С друге стране, непосредно учење је проглашено глобалном претњом по здравље, мултационалне компаније и међународна тела укључујући и бизнис образовних технологија, проглашавају га опасним и у постпандемијским условима и опоравку, па истичу да треба да дугорочно утиче на реформу високог образовања.

ТЕХНОЛОШКА ТРАНСФОРМАЦИЈА

Образовне технологије и компаније постале су изузетно утицајне у високом образовању током пандемије. Приватне организације и комерцијалне технологије почеле су реформе универзитета и колеџа изнутра, радији као социјална и технолошка инфраструктура која обликује институционално понашање и програмира педагошко окружење, одређује могућу организацију наставе и учења. У недостатку реалне инфраструктуре учионице током пандемије, од институција је тражено да развију дигиталну инфраструктуру за online наставу. То је отворило лукративне тржишне могућности за продавце online технологија за учење, од којијх многи траже да постану партнери у дугорочној трансформацији високог образовања. Приватни и комерцијални провајдери су постали кључни инфраструктурни посредници између наставника и студената.

(Наставак у следећем броју)

Мобилисање за квалитетно образовање

Пише: Б. В.

Током новембра одржана је јесења седница Европског комитета синдиката образовања у чијем раду су чланови, махом, учествовали online, а непосредно тек мали број оних који су могли путовати због епидемијских мера.

На седници су разматрана питања уобичајена за крај године и утврђен програм рада за наредну годину. Поред тога, представљени су нови чланови комитета из земаља које су у међувремену изабрале нове представнике (Француска, Црна Гора и Таџикистан), а добар део садржаја чиниле су и информације о акцијама већег броја синдиката широм Европе, којима је Европски комитет послао подршку. Међу њима је и подршка нашем синдикату у организовању протеста четири синдиката из јавног сектора, који су исказали незадовољство изостајањем социјалног дијалога у јавном сектору и бројним проблемима са којима се суочавају у дужем периоду.

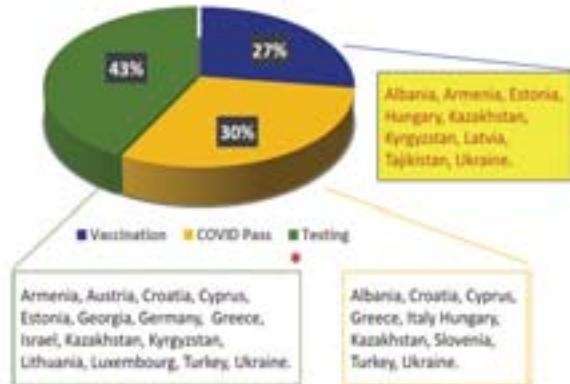
Чланови Комитета су усвојили више значајних докумената, којима се дифенише позиција синдиката о најважнијим питањима за будућност образовања и запослених.

Једна од главних тачака била је припрема предстојеће ETUCE Специјалне конференције почетком јула наредне године, која ће бити одржана у Лијежу (Белгија). Чланови Комитета су усвојили тему ове конференције: "Синдикално ангажовање и активности у Европи: мобилисање за квалитетно јавно образовање, за добробит ученика и унапређен статус наставника и наставног особља". У јулу 2022. ће, такође, по други пут бити додељена награда Кунка Дамианова, као знак признања за изузетан синдикални рад у области образовања и промовисање једнакости.

Највише пажње и дискусије изазвала је горућа тема у последње готово две године, а то је пандемија вируса COVID 19. Представљени су резултати истраживања о обавезности вакцинације и стању у образовању у Европи. У резултатима се наводи да су у 51 од-

Mandatory requirements for education personnel

51% countries impose mandatory requirements for education personnel.
20 countries do not apply any mandatory requirements.

* Some countries, i.e., Austria and Greece, Lithuania, only apply regular testing to non-vaccinated personnel.

сто земаља наметнути обавезни захтеви за наставнике и друго особље у реализацији свог рада. Док се обавезна вакцинација примењује у девет земаља, а дискутује о њој у многима, синдикати образовања су забринути због утицаја тих мера на радна права наставника и другог особља.

У вези са образовањем и обуком, представљени су приоритети словеначког и француског председавања ЕУ, са фокусом на теме као што су нови начини учења и наставе, дигитална транформација, инклузија и образовање за одрживи развој. У сусрет 4. Европском самиту образовања, истакнут је значај учешћа чланова Комитета у јавним консултацијама које организује Европска Комисија, уз коришћење ETUCE документа, као полазишта за јачање утицаја синдиката образовања. Такође, представљени су нови чланови радних тела Европске комисије, који ће представљати синдикате у њиховом раду у наредном петогодишњем периоду.

Комитет је усвојио неколико важних докумената о здрављу и безбедности на раду, коракима ка унапређењу школског успеха, препоруке о образовању за одрживу животну средину, радне услове истраживача, европским универзитетским нивоима.

ма образовања, као и препоруке о мешивотом учењу (blended learning) за високо квалитетно и инклузивно основно и средње образовање. О будућности начина учења после пандемије било је и највише дискусије, с обзиром на то да су препоруке ЕК да се настави са online учењем или комбинованом наставом. Ставови већине учесника у расправи су да је непосредна настава незамењива и да је потребно тражити одлагање доношења одлуке о овако важном питању за будућност образовања.

Једна од важних тема коју је предложио ETUCE односи се на комуникациону стратегију у вези са мобилисањем нових чланова, као и да се обезбеди да се поруке синдиката чују у јавности. Као део те активности, секретаријат развија стратегију друштвених медија, унапређења садржаја на сајту и убрзање рада на комуникационој мрежи.

Такође, представљен је и акциони план на организовању и обнови синдиката, као и рад на социјалном дијалогу у припреми пленарне седнице европског секторског социјалног дијалога.

Наредна седница је планирана за крај марта 2022, са очекивањем да чланови непосредно учествују у раду Комитета.

Издавач: СИНДИКАТ ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ, Дечанска 14, 11000 Београд • Главни уредник: ВАЛЕНТИНА ИЛИЋ • Уредник: САША ЛУКОВИЋ • Редакционски колегијум: • Телефон: БОРКА ВИШНИЋ и МИОДРАГ КАМПЕРЕЛИЋ • Тираж: 4000 • www.sind-obr.org.rs • E-mail: obrazovanje@sindikat.rs • Графичка припрема: ДИМИТРИЈЕ ПАВЛОВИЋ • Штампа: СИГНЕТА - Београд

СИР - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
331.105.44(497.11)

СИНДИКАЛНО перо : лист Синдиката образовања Србије /
главни уредник Валентина Илић. - Год. 1, бр. 1 (2001) - . - Београд :
Синдикат образовања Србије, 2001- (Београд : Сигнета). - 30 цм
Месечно.
ISSN 1451-7574 = Синдикално перо
COBISS.SR-ID 120073740

COCY 2021.

